

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt torsdag den 24. juni 2021

Sag 1/2021

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Tage Siboni, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelser af Retten i Svendborg den 29. juni 2020 (R3-1210/2020) og af Østre Landsrets 17. afdeling den 30. juli 2020 (S-1859-20).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Lars Hjortnæs, Jan Schans Christensen og Lars Apostoli.

Påstande

T har nedlagt påstand om, at foranstaltningen ændres, således at han prøveudskrives på nærmere fastsatte vilkår. Subsidiært, at Højesteret udtaler kritik over, at sagen ikke er mere fremskreden tidsmæssigt og mere subsidiært, at der fremsættes vejledende bemærkning om, at der skal iværksættes uledsaget udgang, og at han skal videre i sit udslusningsforløb.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om stadfæstelse.

Sagsfremstilling

T, der er født i ..., blev ved Østre Landsrets dom af 14. december 2006 fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 1, og § 245, stk. 1, jf. § 247, ved at have udsat sin kæreste for vold og grov vold i gentagelsestilfælde, herunder med en kniv, og idømt forvaring. Forholdene blev begået den 17.-18. januar 2006.

Ved Højesterets dom af 19. juni 2007 (UfR 2007.2399) blev landsrettens dom stadfæstet.

Til brug for den daværende sag blev der udarbejdet mentalerklæring af 17. maj 2006. Det fremgår heraf bl.a.:

”Konklusion

T findes således ved mentalundersøgelsen uden tegn på sindssygdom. Der er ej heller tegn på, at han skulle have været sindssyg på tidspunktet for påsigtede handlinger. Han var derimod i betydelig grad spirituspåvirket, men der er intet, der tyder på patologisk rustilstand. Han er begavet svarende til området netop under den nedre grænse for normal begavelse. Sammenlignet med tidligere psykologiske undersøgelser er der overbevisende tegn på en gradvis demensudvikling på alkoholisk basis.

T har fra ungdomsårene haft et alvorligt spiritusmisbrug, som har været utilgængeligt for behandling.

Personlighedsmæssigt fremtræder T svært skadet i form af en dyssocial personlighedsstruktur. Han savner social forståelse og indlevelse. Han mangler ansvarsfølelse og respekt for sociale normer og forpligtelser. Hans frustrationstolerance er lav, og det samme gælder tærsklen for impulsstyret, aggressiv, voldelig optræden.

På grund af den afvigende personlighedsstruktur, den alvorlige misbrugsproblematik og den begyndende demensudvikling, kan T henregnes til den personkreds, som er omfattet af Straffelovens § 69. Der kan imidlertid ikke, såfremt han kendes skyldig i påsigtede handlinger, peges på foranstaltninger, som mere formålstjenlige end straf, til imødegåelse af risikoen for ligeartet, personfarlig kriminalitet.

Med betydelig usikkerhed er det min vurdering, at observanden ikke kan henføres til den personkreds, som er omhandlet af Straffelovens § 70.

I forbindelse med prøveløsladelse bør man overveje vilkår om misbrugsbehandling i egnede døgninstitutioner.

Jeg skal anbefale, at sagen forelægges Retslægerådet.”

Af Retslægerådets erklæring af 13. juli 2006 fremgår bl.a.:

”Ved aktuelle mentalundersøgelse inklusive psykologisk undersøgelse er T fundet præget af sit langvarige svære misbrug, herunder er der tegn på en formentlig af misbruget udløst begyndende svækkelse af åndsevnerne (dementiel udvikling).

Personlighedsmæssigt er T i svær grad fundet afvigende, ulystbetonet, ansvarsfralæggende, styret af impulser, herunder aggressive impulser, med manglende evner til at sætte sig ind i andre menneskers tanker og følelsesliv samt vanskelighed ved udsættelse af behov. Dertil udviser han generelt en mangel på social forståelse.

På baggrund heraf finder Retslægerådet T omfattet af straffelovens § 69. Såfremt han findes skyldig, kan Retslægerådet imidlertid ikke, jf. samme lovs § 68, 2. pkt., pege på foranstaltninger som mere formålstjenlige end straf. Der består en nærliggende risiko for kriminalitet ligeartet med nu påsigtede. Retslægerådet finder det sandsynligt, at T frembyder en så nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, at anvendelse af forvaring efter straffelovens § 70 er påkrævet til forebyggelse heraf.”

Forud for dommen var T dømt adskillige gange for navnlig personfarlig kriminalitet og berigelseskriminalitet.

Siden Højesterets dom af 19. juni 2007 har spørgsmålet om opretholdelse af forvaringen løbende været indbragt for domstolene, jf. straffelovens § 72, som har afvist en ophævelse under henvisning til bl.a. de lægefaglige udtalelser om Ts personlighedsstruktur og reaktionsmønstre, manglende deltagelse i behandlingsforløb og manglende gennemførelse af udslusningsforløb. Forvaringen er senest opretholdt den 10. januar 2019 af Østre Landsret.

Til brug for den aktuelle prøvelse har psykiatrisk speciallægekonsulent A afgivet en speciallægeerklæring af 29. november 2019, hvoraf fremgår bl.a.:

”Erklæringen afgives til brug for årlig kontrol med foranstaltningen og stillingtagen til genoptagelse af udgang – primært ledsagede sekundært uledsagede kulturudgange.

Kortfattet introduktion: ...-årig mand dømt til forvaring ved Østre Landsret 14. december 2006 og stadfæstet ved Højesteret 19. juni 2007 grundet alvorlig personfarlig kriminalitet, hvor han havde stukket en kvinde i brystet med kniv. Den 10. januar 2009 stadfæstede Østre Landsret Byrettens kendelse om opretholdelse af den idømte foranstaltning – forvaring.

3. oktober 2017 fik han tilladelse til at foretage månedlige ledsagede udgange efter ophørt spærring ultimo februar 2018 og under forudsætning af, at han kunne aflægge 3 rene urinprøver. På funktionærmødet 12. juni 2018 var der enighed om, at man ikke kunne anbefale ændring af den idømte foranstaltning på baggrund af flere disciplinære sanktioner og fravær af uledsaget udgangsforløb og manglende udstationering.

Alle ledsagede udgange var afviklet til ekskæresten, han har et fælles barn med, senest marts 2018.

Der ses siden 12. oktober 2018 13 disciplinære forseelser, der omhandler en positiv urinprøve, besiddelse af hash og trusler mod personalet.

...

Indstillingsskrivelse til brug for årlig sagsbehandling af langtidssager, Z Fængsel 26.09.19 konkluderer at der indstilles at T at bevilliges 4 månedlige ledsagede kulturudgange og herefter ove[r]gang til månedlige uledsagede kulturudgange. På sigt udstationering på pension mhp. afprøvning af større frihedsgrader for langsomt at tilvænne T til en tilværelse uden for Kriminalforsorgens regi.

...

Sammenfattende ses T siden idømmelse af forvaring i 200[6]/2007, gennem flere år at have haft ledsaget udgange til familiebesøg og andet. Der er ikke oplysninger om problemer med adfærd, absentering rusmiddelbrug eller aftalemisligholdelse i forbindelse hermed.

Adgangen til ledsaget besøg har været suspenderet eller ubenyttet gennem godt et år og forudgået af et enkeltstående tilfælde med amfetaminindtagelse.

T har delvist udvist vanskeligheder ved at fremvise motivation for samarbejde og aktiviteter, et forhold der bl.a. findes relateret til hans personlige konstitution. Fokus på motivation er dog et fortløbende tema hvor der spores begyndende ændring under hensyntagen til en let vakt modstand mod myndigheder. Der har været disciplinære afgørelser men ikke relateret til anvendelse af vold eller gennemgående misbrug.

Det har ikke været påbegyndt formaliseret udgangsforløb med uledsaget udgang, udstationering eller prøveudskrivning. Man finder at dette bør forudgås af et tidsmæssigt stabilt engagement i ledsagede udgange i lighed med tidligere og følgelig tiltrædes Z Fængsels indstilling om at bevillige månedlige kulturudgange. Desuden omfatter indstillingen overgang til uledsagede kulturudgange, hvortil skal anføres at der i overensstemmelse med fravær af et reelt rusmiddelbrug under forvaringen samt hans afstandtagen til samme, følgelig ikke antages nogen betydende risiko for rusmiddelbru[g] under udgang.

Under henvisning til fravær af et formaliseret udgangsforløb med uledsaget udgang, udstationering eller prøveudskrivning, er der ikke grundlag for at anbefale ændring af den idømte foranstaltning.”

Kriminalforsorgen for Syddanmark har afgivet udtalelse i sagen den 4. december 2019, hvoraf fremgår bl.a.:

”T blev ved Højesterets dom af den 19. juni 2007 ikendt forvaring for under undvigelse fra Statsfængslet i X at have begået legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter ved at have taget kvælertag på forurettedes hals, at have slået forurettede i ansigtet med knyttet hånd, hvorved hun brækkede næsen og at have stukket hende i brystet med en kniv.

Følgende fremgår af mentalerklæringen fra 2006:

”Han er begavet svarende til området netop under den nedre grænse for normal begavelse. Sammenlignet med tidligere psykologiske undersøgelser vurderes der at være overbevisende tegn på en gradvis demensudvikling på alkoholisk basis.

Han har fra ungdomsårene haft et alvorligt spiritusmisbrug, som har været utilgængeligt for behandling.

Personlighedsmæssigt fremtræder forvarede svært skadet i form af dyssocial personlighedsstruktur. Han savner social forståelse og indlevelse. Han mangler ansvarsfølelse og respekt for sociale normer og forpligtelser. Hans frustrationstolerance er lav. Det samme gælder tærsklen for impulsstyret aggressiv, voldelig optræden.”

T har forud for den aktuelle dom afsonet adskillige domme for vold og anden personfarlig kriminalitet.

Ved vurderingen af, om en foranstaltning bør opretholdes skal der foretages en samlet vurdering af de faktorer, som har betydning for indsattes farlighed/risikovurdering. I sager om prøveudskrivning gælder, at en foranstaltning ikke opretholdes længere tid og videre omfang end nødvendigt, hvilket med Højesterets ord betyder, at der skal være ”et sikkert grundlag for at antage, at han ikke længere frembyder nærliggende fare for rets-

sikkerheden” eller at ”frihedsberøvelsen ikke har varet uforholdsmæssigt længe”, jfr. U.1980.877H.

Der er således tale om dels en behandlingsmæssig, dels en straffuldbyrdsretlig vurdering. For så vidt angår den behandlingsmæssige vurdering henvises til psykiatrisk erklæring af 29. november 2019 af speciallæge i psykiatri, A, hvoraf fremgår: ”Under henvisning til fravær af et formaliseret udgangsforløb med uledsaget udgang, udstationering eller prøveudskrivning, er der ikke grundlag for at anbefale ændring af den idømte foranstaltning.”

Ved den samlede vurdering af farlighed og recidivrisiko bør således desuden indgå, om den forvarede har gennemgået et udslusningsforløb af en varighed og med stigende frihedsgoder i et sådant omfang, at man grundigt har afprøvet den forvarede under stadig friere forhold. For at kunne vurdere om forvarede efter års afsoning, vil kunne overholde vilkårene ved en prøveudskrivning, forudsættes det at man forinden har haft mulighed for at se forvarede an i så frie rammer som muligt. T har fra 2007 til 2019 afsonet i Æ Fængsel og blev 8. maj 2019 overført til Y Fængsel, hvor han kun har opholdt sig 13 dage. Han har siden 21. maj 2019 afsonet i Z Fængsel, et lukket fængsel.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har senest ved afgørelse af 28. september 2018 truffet afgørelse om tilladelse til genoptagelse af månedlig ledsaget udgang efter udgangskarantæne pga. ulovlig besiddelse af mobiltelefon. T har dog ikke benyttet tilladelsen til udgang og har således på nuværende tidspunkt ikke afviklet udgang siden marts 2018. Områdekantoret har netop indstillet ham til ledsagede kulturudgange, da der pt. ikke er mulighed for at afvikle udgang til nærtstående.

For så vidt angår de afsoningsmæssige forhold henvises til udtalelse af 27. september 2019 fra Z Fængsel. Det kan derudover tilføjes, at T 16. maj 2019 blev fundet i besiddelse af et opladerstik i Y Fængsel, for hvilket han blev politianmeldt.

Områdekantoret finder ikke på nuværende tidspunkt grundlag for at ophæve eller ændre den idømte forvaringsdom. Der er herved navnlig lagt vægt på

- at T er idømt forvaring for grov personfarlig kriminalitet begået under undvigelse fra åbent fængsel
- at T også tidligere har afsonet domme for grov personfarlig kriminalitet
- at T ikke har haft et længerevarende problemfrit afsoningsforløb
- at T ikke har gennemført et længerevarende udslusningsforløb og på nuværende tidspunkt ikke afvikler udgang

Indsatte er partshørt og har udtalt:

”Jeg er ikke enig i behandlingen af min sag, jeg har været afskåret fra at gå udgang siden foråret 2018 grundet sagsbehandling har fejlet. Jeg føler desuden at jeg har været afskåret fra at modtage rådgivning og hjælp i min sag, hvorved jeg nu er gået til domstolene gennem mine Advokater. Jeg har ikke fået oprettet de udgangssager jeg har anmodet om. Er uforstående overfor at jeg ikke allerede har bevilget kulturudgang, idet dette har jeg anmodet om for 2 år siden”.

Indsattes bemærkninger giver ikke anledning til en ændret vurdering.”

Direktoratet for Kriminalforsorgen afgav indstilling i mail af 10. december 2019, hvoraf fremgår bl.a.:

”Direktoratet skal yderligere bemærke, at vi i forbindelse med den årlige sagsbehandling har indstillet til afslag på uledsaget udgang, henset til at den indsatte ikke har haft en længerevarende problemfri afsoning. Spørgsmålet vil blive afgjort på Statsadvokatmødet den 5. februar 2020.”

Retslægerådet har den 20. februar 2020 afgivet udtalelse i sagen. Af udtalelsen fremgår bl.a.:

”Med sagens tilbagesendelse skal Retslægerådet henvise til rådets tidligere afgivne respons af 13. juli 2006 og nu, på grundlag af fremsendte akter med speciallægeerklæring af 29. november 2019 ved psykiatrisk speciallægekonsulent A, udtale nedenstående vedrørende T, der ved Højesterets dom af 19. juli 2007 blev idømt forvaring, som frem til maj 2019 er afsonet i Æ Fængsel, hvorefter han har haft ophold i Z Fængsel.

T har ikke deltaget i arbejde eller andre opgaver i fængslet i flere år, idet han er sygemeldt. T er generelt skeptisk over for tiltag fra Kriminalforsorgen og forekommer fastlåst og vanskelig at motivere eller engagere i aktiviteter og forslag derfra. Han betragter sig selv som en enspænder og opholder sig meget på cellen. T har inden for de senere år modtaget disciplinærstraffe for blandt andet rygning på cellen. Han har ikke udvist truende eller aggressiv adfærd.

T beskrives som venlig og høflig ved læge- og psykologsamtaler og har under afsoning i Æ Fængsel deltaget i psykologforløb og manualiseret misbrugsbehandling. Begge forløb blev pauseret i foråret 2018, fordi T blev vurderet depressiv og påbegyndte behandling med antidepressivt virkende samt angstdæmpende medicin, som han stadig får. En planlagt genoptagelse af forløbene har endnu ikke fundet sted.

T behandles endvidere med stærk smertestillende medicin, grundet smerter i begge fødder efter fald fra 12 meters højde i 2005. T er af denne grund kronisk ganghandicappet med behov for krykkestokke.

I september 2017 blev ved en enkelt lejlighed konstateret amfetamin i urinprøve fra T, muligvis sammenfaldende med at hans moder døde, men derudover er der ikke observeret tegn på misbrug af rusmidler gennem en årrække. T har afskåret kontakten til tidligere omgangskreds, og hans aktuelle kontaktflade er til få nære familiemedlemmer.

T har gået ledsagede udgange siden 2009, og der er ikke oplysninger om problematisk adfærd eller aftalemisligholdelse i forbindelse hermed. Senest beskrevne ledsagede udgang var ifølge de fremsendte akter den 18. juli 2018 til besøg hos Ts kæreste og deres fælles søn.

Den 28. september 2018 meddelte Direktoratet for Kriminalforsorgen tilladelse til genoptagelse af månedlig ledsaget udgang efter udgangskarantæne på grund af ulovlig besiddelse af mobiltelefon, men udgange ses ikke afviklet.

Kriminalforsorgens områdekontor ... har den 4. december 2019 indstillet til Direktoratet for Kriminalforsorgen, at T kan påbegynde månedlige kulturudgange, da der for tiden ikke er mulighed for at afvikle udgang til nærtstående.

På denne baggrund er der efter Retslægerådets opfattelse ikke grundlag for, at rådet kan anbefale ændringer af den idømte foranstaltning, idet dette må forudgås af et egentligt udslusningsforløb som en nødvendig forudsætning for rent lægeligt at kunne vurdere, om den tidligere dokumenterede nærliggende risiko for alvorlig personfarlig adfærd hos T er aftaget i så afgørende grad, at lempelser i den aktuelle foranstaltning findes forsvarligt."

Retten i Svendborg opretholdt forvaringen ved kendelse af 29. juni 2020. Under sagen afgav T forklaring, hvoraf det fremgår bl.a.:

"... Der har været en syltning af udgangsforløbet, siden hans mor døde. Der kom falske anklager om, at hans søn havde et misbrug. Efterfølgende kunne han kun bevilges kulturudgang. Han har ikke gået ledsagede udgange, fordi han mente, at de skulle være uledsagede. De mange skift i afsoningssteder skyldes, at han har været utilfreds med afsoningsforholdene. ..."

Af præmisserne til kendelsen fremgår bl.a.:

"Ad spørgsmålet om prøveudskrivning

T blev ved Østre Landsrets dom af 14. december 2006 og Højesterets dom af 19. juni 2007 idømt forvaring for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1. Forud herfor var han straffet adskillige gange siden 1986 for bl.a. voldsforbrydelser.

Østre Landsret fandt ved den nævnte dom under hensyn den aktuelle og den tidligere kriminalitet "sammenholdt med oplysningerne om [Ts] personlighed, således som det fremgår af psykologerklæringen, mentalerklæringen og Retslægerådets udtalelse, at han frembyder så nærliggende en fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, at anvendelse af forvaring i stedet for fængsel var påkrævet for at forebygge denne fare", jf. straffelovens § 70. Højesterets flertal (3-2) tiltrådte Østre Landsrets resultat af de grunde, der var anført af landsretten.

Den 23. oktober 2018 bestemte Retten i Glostrup, at foranstaltningen skulle opretholdes. Dette blev stadfæstet af Østre Landsret den 10. januar 2019.

Landsretten lagde også her vægt på karakteren af den kriminalitet, der lå til grund for forvaringsdommen, og på Ts forstraffe samt på det oplyste om hans personlighedsstruktur og reaktionsmønstre og fandt på den baggrund, at der ikke var grundlag for at antage, at han ikke længere frembød nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred og frihed. Landsretten fandt, at den tid, der var forløbet siden forvaringsdommen i 2007, ikke kunne føre til en ændret vurdering, idet det beroede på Ts overtrædelser af fængslets

regler og flere pådømte straffbare forhold, herunder besiddelse af kokain i fængslet, at udslusningsforløbet ikke var mere fremskredet.

Det fremgår af sagens oplysninger, at T ikke har gennemført et længerevarende udslusningsforløb, som må anses for en nødvendig forudsætning for lægeligt at kunne vurdere, om den tidligere dokumenterede risiko for alvorlig personfarlig adfærd hos T er aftaget i så afgørende grad, at lempelser i den aktuelle foranstaltninger findes forsvarligt.

Retten finder derfor, at der ikke er grundlag for at tage påstanden om prøveudskrivning til følge.

Ad spørgsmålet om sagsbehandlingstid

Ved skrivelse af den 19. juli 2019 har T anmodet Statsadvokaten i København om, at foranstaltningen indbringes for retten med påstand om bl.a. prøveudskrivning.

Den 29. november 2019 er der afgivet psykiatrisk specialerklæring, som anbefaler, at foranstaltningen opretholdes.

Den 4. december 2019 har Kriminalforsorgen anbefalet, at foranstaltningen opretholdes.

Den 20. februar 2020 har Retslægerådet udtalt, at foranstaltningen opretholdes.

Den 23. marts 2020 indbragte Fyns Politi anmodning til retten om opretholdelse af foranstaltningen.

Retterne har - på grund af en verdensomspændende sundhedskrise fra medio marts 2020 til ultimo april 2020 - ikke været åbne til behandling af offentlige retssager - ud over enkelte særligt opregnede sagstyper.

Retsmødet til behandling af nærværende sag blev afviklet den 22. juni 2020. Retten finder på den beskrevne baggrund ikke grundlag for at udtale kritik over myndighedernes sagsbehandlingstid og tager derfor heller ikke Ts subsidiære påstand til følge.

Ad vejledende bemærkning om det fremtidige udslusningsforløb

T har afsonet i Æ Fængsel fra 2007 til 2019. Det fremgår af sagen, at den manglende progression i udslusningsforløbet frem til Østre Landsrets kendelse af den 10. januar 2019 beroede på Ts overtrædelser af fængslets regler og flere pådømte straffbare forhold. T blev den 8. maj 2019 overført fra Æ Fængsel til Y Fængsel, hvor han kun opholdt sig 13 dage. Han har siden den 21. maj 2019 afsonet i Z Fængsel.

Det er endvidere oplyst, at T den 26. september 2019 af Z Fængsel blev indstillet til 4 månedlige ledsagede kulturudgange og herefter overgang til månedlige uledsagede kulturudgange samt på sigt udstationering på pension med henblik på afprøvning af større frihedsgrader for langsomt at tilvænne ham til en tilværelse uden for Kriminalforsorgens regi.

Efter Ts egen forklaring er grunden til, at han ikke har haft ledsagede udgange, siden han blev indstillet til at kunne påbegynde sådanne, at han mente, at udgangene skulle

være uledsagede. Retten må derfor anse det fortsat for en væsentlig del beroende på Ts forhold, at et egentligt udslusningsforløb ikke er gennemført.

På den baggrund tages heller ikke Ts mere subsidiære påstand til følge.

Retten tager herefter anklagemyndighedens påstand til følge, jf. straffelovens § 72, hvorfor

bestemmes:

Den foranstaltning, som T blev idømt ved dom af den 19. juni 2007 opretholdes.”

Den 30. juli 2020 stadfæstede Østre Landsret byrettens afgørelse med følgende begrundelse:

”Landsretten er enig i byrettens resultat og begrundelsen herfor.

Landsretten stadfæster derfor byrettens kendelse.”

Der har siden landsrettens kendelse været afholdt et statusmøde i Kriminalforsorgen om T den 6. oktober 2020, og den 23. november 2020 traf Direktoratet for Kriminalforsorgen afgørelse om at afvise Ts anmodning om uledsaget udgang. Afgørelsen blev opretholdt af Direktoratet for Kriminalforsorgen den 6. januar 2021.

Det fremgår af Kriminalforsorgens ”Indstilling til brug for den årlige sagsbehandling af langtidssager” dateret den 6. oktober 2020 bl.a.:

”Fængslets begrundede indstilling:

Der indstilles herfra til at indsatte igen bevilges ledsagede kulturudgange – T har ikke været på udgang siden 2018. Det er derfor vurderet meget vigtigt at indsatte kommer i gang med udgange igen, med henblik på en langsom tilvænning til, at færdes i samfundet igen.

Indsatte oplyser at han ikke har nogen nærtstående han aktuelt kan gå udgange til, hvorfor der indstilles til at indsatte igen bevilges § 40 udgang til kulturelle formål.

Det vurderes, at det er vigtigt, at indsatte opnår tilladelse til, at påbegynde et nyt udslusningsforløb, som langsom forberedelse til udslusning med større frihedsgoder.

Efter afvikling af 4 problemfrie ledsagede kulturudgange, bør indsatte afprøves i andre udgangsformer – fx ledsagede udgange til en Pension. [(Hvis han overføres til Æ Fængsel, så en Pension på Sjælland). På sigt må målet være at indsatte skal overgå til uledsagede udgange. Det kunne i starten være korte udgange af få timers varighed. Dette for at afprøve indsatte under friere forhold. Det skal bemærkes, at indsatte tidligere i forløbet har gået kontinuerligt ledsagede udgange uden nogen former for problemer. Men grundet dels udgangskarantæne – senest fra d 02.06.2020 – 02.09.2020, samt Co-

vid-19, samt at T ikke har ønsket at gå kulturudgange (bevilget 5 feb 2020 af DFK), er der ikke blevet afviklet nogen ledsagede kulturudgange.

Indsatte har snart siddet 15 år i fængsel på denne forvaringsdom – derfor bør der på sigt overvejes mulighederne for at indsatte kan påbegynde yderligere udslusning med større frihedsgoder til friere rammer – fx til en af Kriminalforsorgens Pensioner. Dels med henblik på at fortsætte i et udslusningsforløb, men også kunne opnå daglig støtte og vejledning, til at få en mere normaliseret hverdag til at fungere.

...

Konklusion:

Der indstilles til, samme forløb som ved sidste års møde.

På sigt skal der arbejdes på større frihedsgrader for indsatte, med det klare formål at afprøve indsatte under friere forhold, herunder langsomt at tilvænne indsatte til en tilværelse uden for Kriminalforsorgens regi.

...

Det er på nuværende tidspunkt ikke hensigtsmæssigt, at indstille til prøveudskrivning, da indsatte ikke ses optimalt udsluset i form af udgang og derved ikke er afprøvet i større frihedsgrader, over en længere periode.

...

Områdekantoret i ... den 6. oktober 2020

Der indstilles i modsætning til fængslet til afslag på udgang.

Indsatte ses at have en problemfyldt afsoning med flere disciplinære for upassende sprog og adfærd overfor personalet ligesom der ses at være en sag for besiddelse af mobiltelefon den 2. juni 2020.

Der vurderes således at være en risiko for misbrug og et behov for at se indsatte an i en længere stabil periode. Det skal i den forbindelse bemærkes at indsatte er overført til Æ Fængsel den 1. oktober 2020.”

Af Direktoratet for Kriminalforsorgens afgørelse om afslag på udgang af 23. november 2020 fremgår bl.a.:

”Direktoratet er enig med områdekantoret, og du meddeles derfor afslag på udgang.

...

Du kan ikke få udgang nu, fordi vi mener, der er for stor risiko for, at du vil misbruge udgangen.

Det mener vi navnlig, fordi

- du er idømt forvaring,
- du er dømt for alvorlig personfarlig kriminalitet, nemlig legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter under en undvigelse fra Statsfængslet i X i 2006,

- du er tidligere adskillige gange dømt for ligeartet personfarlig kriminalitet, nemlig vold, legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter og røveri,
- du har haft en problematisk afsoning, idet du bl.a. den 2. juni 2020 blev ikendt 15 dages strafcelle, 3 måneders udgangskarantæne og politianmeldt for besiddelse af mobiltelefon. Du er også tidligere fundet i besiddelse af mobiltelefon, ligesom du det seneste år har haft flere disciplinære sager vedr. upassende sprogbrug over for personalet, og
- vi har derfor brug for at se tid an i en længere stabil periode.”

Direktoratet for Kriminalforsorgen opretholdt afgørelsen den 6. januar 2021.

Der er fremlagt forhørsprotokoller af den 4. december 2020 og 4. januar 2021 om forhold, hvor T blev ikendt strafcelle for hhv. trusler om vold og manglende efterlevelse af personalets anvisninger.

Anbringender

T har anført navnlig, at han bør prøveudskrives på nærmere vilkår, idet han har afsonet mere end 15 år for forhold, der normalt ville medføre en tidsbestemt straf på fængsel i 1 år og 6 måneder. Han har ikke i de forløbne 15 år begået nye voldshandlinger, og der er ingen konkrete indikationer på, at han fortsat skulle være farlig. De disciplinære problemer under afsoningen bør ikke medføre, at han fortsat anses for farlig. Der bør alene lægges vægt på egentlig lovovertrædelser, hvortil det bemærkes, at der alene er sket mindre lovovertrædelser, der under normale omstændigheder ville været straffet med bøde, ligesom størstedelen af de disciplinære sanktioner er ikendt som følge af forhold, der ikke er strafbare uden for fængslet.

Afsoningstiden på mere end 15 år strider mod grundprincippet i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5, stk. 1, litra a, idet frihedsberøvelsen er strakt i en længere årrække, end det har været forudsat ved domfældelsen, dels på grund af den generelle praksisændring for varigheden for foranstaltninger, og dels på grund af en manglende hensigtsmæssig administrativ tilrettelæggelse af et udslusningsforløb. Det bør endvidere ikke være hans ansvar at sikre, at retsvæsenet opretholder et retfærdigt og humant retssystem, hvor straffene ikke ender med at være helt ude af proportioner, som det risikerer at blive, såfremt udslusningsforløbet ikke kommer bedre i gang.

Herefter må en samlet vurdering, hvor der lægges vægt på proportionalitetshensynet, føre til, at frihedsberøvelsen ikke længere står mål med den farlighed, der blev lagt til grund ved dommen i 2007, hvorfor der må ske prøveudskrivning.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at T ikke har gennemført et udslusningsforløb, hvorved man grundigt har kunne afprøve ham under stadig friere forhold. Det har dermed ikke været muligt at vurdere, om T efter flere års afsoning vil kunne overholde vilkårene ved prøveudskrivning. En prøveudskrivning af T under disse forhold vil være et brud på det typiske afsoningsforløb, der har til formål at sikre, at den forvarede med sikkerhed ikke længere udgør en fare for andre. Dertil kommer, at en prøveudskrivning vil stride mod de behandlings- og lægefaglige udtalelser, der foreligger i sagen. Det er derfor fortsat nødvendigt at opretholde forvaringen, idet der ikke er et tilstrækkeligt sikkert grundlag for at antage, at T ikke længere frembyder fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed.

Det forhold, at T har været frihedsberøvet i en periode, der overstiger den straf, man må antage han ville være blevet idømt ved en tidsbestemt straf, kan ikke føre til en anden vurdering. Navnlig da fraværet af et udslusningsforløb i høj grad skyldes Ts egne forhold. Opretholdelse af forvaringen vil derfor ikke være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventionens artikel 5.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår, om der skal ske prøveudskrivning af T, som ved Højesterets dom af 19. juni 2007 (UfR 2007.2399) blev idømt en forvaringsdom efter straffelovens § 70, som senest er opretholdt ved Østre Landsrets kendelse af 10. januar 2019.

Som anført i Højesterets kendelse af 3. oktober 2019 (UfR 2020.17) skal der ved vurderingen af, om en forvaring idømt efter straffelovens § 70 skal opretholdes, lægges vægt på, om dette er nødvendigt under hensyn til fare for andres liv, legeme, helbred og frihed.

Det fremgår af psykiatrisk speciallægekonsulent As speciallægeerklæring af 29. november 2019 og af Retslægerådets udtalelse af 20. februar 2020 bl.a., at T har haft ledsagede udgange siden 2009, og at der ikke er oplysninger om problematisk adfærd eller aftalemisligholdelse i forbindelse hermed. Det fremgår imidlertid endvidere, at det vurderes, at der er behov for et

egentligt udslusningsforløb som en nødvendig forudsætning for lægeligt at kunne vurdere, om den tidligere dokumenterede nærliggende risiko for alvorlig personfarlig adfærd er aftaget i så afgørende grad, at en lempelse af forvaringen er forsvarlig.

Den 23. november 2020 afslog Direktoratet for Kriminalforsorgen udgang, bl.a. med henvisning til de disciplinære sanktioner, T blev pålagt den 2. juni 2020 og hans adfærd i øvrigt under afsoningen. Der er senest oplyst om disciplinære sanktioner i december 2020 og januar 2021.

Det påhviler anklagemyndigheden at påse, at forvaringsforanstaltningen ikke opretholdes i længere tid og i videre omfang end nødvendigt, jf. straffelovens § 72. Da T har været frihedsberøvet siden den 18. januar 2006, er der nu et særligt behov for at gennemføre det udslusningsforløb, som ifølge Retslægerådets erklæring er en nødvendig forudsætning for lægeligt at kunne vurdere, om den tidligere dokumenterede nærliggende risiko for alvorlig personfarlig adfærd er aftaget i en sådan grad, at der ikke længere er behov for at opretholde forvaringen under hensyn til faren for andres liv, legeme, helbred eller frihed. Dette gælder navnlig under hensyn til de foreliggende positive oplysninger om forløbet af de ledsagede udgange, han har haft siden 2009. Højesteret tiltræder imidlertid, at der efter en samlet vurdering af de foreliggende oplysninger om T på nuværende tidspunkt endnu er nødvendigt at opretholde forvaringen, jf. straffelovens § 72, og at dette ikke udgør en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens kendelse.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.